

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Discursul

cu care a deschis dl ANDREIU BĂRSEANU, ca delegat al comitetului, adunarea generală a Asociațiunii, ținută la Brașov Vineri și Sâmbătă în 21 și 22 Septembrie st. n. a. c.

I.

Onorabilă adunare generală!

Imprejurările, și anume etatea înaintată și reconvalescența venerabilului nostru președinte, au adus cu sine, ca eu să ocup de astă-dată locul acesta de onoare, pe care l-au ilustrat atâți bărbați distinși ai poporului nostru. Și nu fără sfială, Vă mărturisesc, m'am hotărât să pășesc în mijlocul d-nei Voastre, știind, că în locul acesta au stat odinioară fruntași ca marele Arhiepiscop Andrei Șaguna, eruditul Timoteiu Cipariu, viceprezidentul guvernial baronul Vasile Ladislau Pop, neobositul George Barițiu și consilierul aulic Iacob Bologa, — ca să nu vorbesc, decât de cei răposați.

Numai conștiința datorinței, ce mi-s'a impus prin neașteptata — și, de bună seamă, și nemeritata — alegere din anul trecut, m'a îndemnat să fac acest pas, și totodată speranța în indulgența d-nei Voastre și credința, că de astă-dată, având în vedere insuficiența puterilor mele, nu veți măsura cu măsura cu care ați fost deprinși până acum.

Doamnelor, Domnilor!

Pentru a treia oară să întrunește »Asociațiunea« noastră în adunare generală în Brașov, după un restimp de 23 ani dela întrunirea a doua, și de 44 ani dela cea dintâiu. Adunarea din a 1883 s'a distins prin hotărârea înființării școalei civile de fete din Sibiiu, care a adus servicii așa de însemnate societății noastre și care să socotește cu drept cuvânt ca un mărgăritari al instituțiilor noastre școlare. Și mai însemnată însă, atât prin numărul și starea socială a participanților, cât și prin înălțimea problemelor dezbătute și a entuziasmului, ce a domnit într'ansa, a fost adunarea din a. 1862, ținută tot în localul, în care ne

Poarta Expoziției din București (întrarea principală).

aflăm în aceste clipite, sub conducerea nemuritorului Episcop, ceva mai târziu prin vrednicia sa Arhiepiscop și Metropolit, Andrei baron de Șaguna.

N'am apucat să văd cu ochii mei această ilustră adunare, a doua din viața de 45 ani a »Asociațiunii« noastre; după spusele bătrânilor noștri însă, ale căror priviri scapără și acum, când vorbesc de acele momente înălțătoare din trecutul poporului nostru, precum și din descrierea plină de viață a răposatului Al. I. Odobescu, pare-că văd înaintea mea acea aleasă întrunire românească din 16—18 Iulie 1862.

În fruntea mesei prezidiale figura măreață a lui Șaguna; lângă el chipul blând al venerabilului Metropolit Alexandru Șterca Șuluțu, capul bisericii române unite, și în jurul celor doi Arhipăstori ai bisericilor române surori, ca membri ai comitetului noii societăți: învățatul și de toți respectatul canonic Timoteiu Cipariu, cu prierea vie în mijlocul feței delicate, harnicul George Barițiu cu trăsurile feței marcate și cu privirea pătrunzătoare, simpatica figură a protopopului Ioan Popazu, mai târziu episcop al Caransebeșului, fața aspră și rezolută a energicului Axentie

Saveru, răposat acum de curând, figura inteligentă și senină a lui Gavriil Munteanu, directorul tinărului gimnaziu român din Brașov, vrednicul doctor Pavel Vasici, colaboratorul lui Barițiu la »Foaia pentru minte, inimă și literatură«, Bologa, Măcelariu și ceilalți tovarăși de muncă ai lor. Numai Andreiu Mureșianu, heroldul deșteptării noastre naționale, care ar fi meritat să fie și el în această societate aleasă, sta la o patte apatic, cu fruntea plecată la pământ, ca un stejar trântit în mijlocul unui codru plin de viață.

Oaspeți distinși din principatele de curând unite de peste munți, între cari învățatul Aug. Treb Laurianu, cântărețul limbei românești George Sion, tinărul profesor Nic. Ionescu și măiestrul scriitor cu chip frumos Alex. Odobescu, despre care am amintit mai înainte, împodobiau locurile cele mai de frunte din jurul mesei prezidiale. Sala întreagă era înțesată de un public ales și numărös: tineri și bătrâni, bărbați și femei, preoți și mireni, săteni și orașeni, dornici a lua parte la o adunare literară și culturală românească, a auzi înțeleptele cuvinte ale conducătorilor neamului și a vedea, minunea minunilor

prima expoziție românească de produse agricole și industriale, pusă la cale de spiritul neobosit și inventios al lui G. Barițiu.

Era, cu un cuvânt, o manifestare puternică a vieții românești, încătușată atât de vreme în lanțurile feudalismului și apoi ale unui absolutism aspru de 10 ani, era ca o câmpie sămănată în timpul primăverii, când după o ploie călduță pare-că vezi firele de smaragd, cum încolțesc din ce în ce înaintea ochilor tăi cuprinși de mirare.

Și multe idei frumoase să înfățișară în această memorabilă adunare, multe planuri îndrăznețe, — unele poate prea îndrăznește — să desbătură, multe probleme grele de rezolvat să aduseră în legătură cu cercul de activitate al tinerei »Asociațiuni«. In genere așteptările față de noua și pe atunci singura însoțire mai mare culturală română din țările de sub coroana Habsburgilor erau cât să poate de mari. »Asociațiunea« era privită ca un fel de vrajă, care avea să delature în scurtă vreme toate năcăzurile și lipsele mult cercatului nostru popor.

Directorul Munteanu în vorbirea sa »Despre purismul limbii române«, cere, pe lângă stabilirea ortografiei cu litere latine, ca secțiune filologică a »Asociațiunii« să se apuce cât mai îngrabă a compune un dicționar al limbii române »după analogia dicționarelor scrise și tipărite de academiile cele docte ale altor națiuni«, — o problemă, care nici astăzi încă nu e rezolvată, deși s'a ocupat serios cu ea altă corporație literară română, cu mult mai înaltă, care dispune de alți oameni și de alte mijloace, singura competentă și în stare a face asemenea lucrare. Cipariu în excenta sa disertațiune despre însemnătatea studiilor filologice pentru cultivarea limbii române și pentru stabilirea ortografiei de asemenea constată necesitatea adunării materialului pentru un dicționar român, spre care scop propune formarea din partea »Asociațiunii« a unei »biblioteci de cărți vechi românești tipărite și manuscrise, din timpurile cele mai vechi până către a. 1700«.

La rândul său Barițiu, vorbind »despre artele frumoase cu aplicarea lor la cerințele poporului românesc«, amintește despre înființarea unei catedre de Estetică; iar cavalerul Ioan Pușcariu, pe atunci administratorul comitatului Cetății de baltă, singurul dintre conferențiarii adunării din a. 1862 care să mai afle în viață, arătând însemnătatea documentelor istorice pentru cunoașterea trecutului poporului, îndeamnă pe membrii »Asociațiunii« să-i dea mână de ajutor pentru itocmirea unui »album« al familiilor nobile de naționalitate română din Monarchie, pe seama căruia și copiasse și studiasse mai bine de o sută de diplome nobilitare.

Mai bine să pot vedea însă speranțele ce să puneau în activitatea viitoare a »Asociațiunii« de viguroasa generațiune de acum 44 ani, din cuvântul de deschidere al președintelui adunării, despre care e vorba »Tare cred«, zice marele Șaguna către sfârșitul cuvântării sale, »că sub scutul unor asemenea convingeri corecte și principii sănătoase, precum am amintit mai sus«, — era vorba de însemnătatea limbii, a graiului, pentru conservarea și înaintarea unui popor, — va spori de sigur literatura și cultura poporului român peste toată așteptarea, și Asociațiunea va vedea ostenețele sale coronate cu succesul dorit, pentru-că nu vor trece multe zile de ani și vom vedea literatura limbii noastre la asemenea grad de cultură cu ale celorlalte limbi culte; școalele și institutele literare, ca unicele mijloace de cultură a națiunii, le vom vedea și la noi în stare înfloritoare; vom vedea satele și orașele române regulate și înaintate; nu vor trece multe zeci de ani și vom vedea acolo grădini și holde frumoase cultivate, bogate de pomi fructiferi, unde până ieri alături erau numai pâlămide și alte ierburi sălbatice; nu vor trece multe zeci de ani, și ne vom bucura văzând economia rațională la plugarii noștri, înflorirea artelor și a tot felul de măiestrii la Românii noștri«... »Pe scurt, nu vor trece multe zeci de ani și națiunea română va fi regenerată și întinerită în puterile sale intelectuale, industriale și matertale, pentru-că națiunea este seatoasă după cultură și lumina, iar membrii acestei Asociațiuni nu vor cruța nici un sacrificiu, ce ar condiționa un viitor mai fericit și propășirea națională«.

Cred, că acum, când să apropie o jumătate de veac, de când s'au rostite aceste inimoase cuvinte în locul în care ne aflăm, este timpul să ne întrebăm: oare împlinitu-s'au măcar în parte așteptările bărbaților mari, ce au stat la leagănul »Asociațiunii« noastre? Co-răspuns-a ea măcar cât de cât menirii sale mărețe și urmat-a calea, pe care a întreat-o urzitorii ei? — Răspunsul la aceste întrebări, dacă va fi făcut cu destulă obiectivitate și cu oare-care cunoștință de cauză, ne va înlezni, cred, a înțelege rostul lucrărilor și tendințelor de acum ale însoțirii noastre și totodată ne va lumina în privința problemelor, ce ar trebui urmărite din partea noastră în viitor.

Cu căutarea acestui răspuns, — întru cât să poate face aceasta în câteva minute, — să-mi dați voie a mă ocupa în restul vorbirii mele.

(Partea a doua urmează).

Excursiunea

membrilor »Asociațiunii« la expoziția română din București.

Duminecă în 23 Sept. a. c. am plecat dela Brașov cu excursioniștii ardeleni, cari au participat și la adunarea Asociațiunii în număr de 331 persoane, într'un tren special, cu 9 vagoane de clasa a III, reprezentând toate ținuturile locuite de români prin cei mai aleși fruntași ai săi. Dl Augustin Paul, prim colaborator la »Gazeta Transilvaniei« a avut fericita idee de a face conscrierea tuturor acestor fruntași, a căror listă spre aducere aminte o lăsăm să urmeze și în foaia noastră:

G. Pop, de Băsești, Parteniu Cosma, directorul Albinei, Asesorul Ivan, din Sibiu, A. Pop, de Capolnoc-Monoștor, jude de tablă Baia-mare, Sylvia Papp-Szilágy de Băsești soție de consilier ministerial, Budapesta, Marița Rákoczy, n. Filip cu fiul său Al. Rákoczy, Dr. Liviu Lemény, avocat Sibiu cu d-șoara Nora studentă în filosofie. Dr. I. Marcu și Ștefan Pop, canonici, Blaj, Aurel C. Domșa, redactorul »Unirei«, Dr. Aurel Novac, deputat cu d-na, d-șoara și cu d-șoara Augusta Rutenescu, Dr. Ștef. C. Pop, deputat, Jacob Popa, protonotar metropolitan.

Dr. A. Vlad, deputat cu d-na, Vas. Mica cu d-na din Someș-Odorhei și cu d-șoara Paulina Huza din Dej, Iosif Lemenyi, propr. Bonțida, V. Damian, protopop și deputat cu d-na, d-șoara și fiu. I. Sabădeanu, comerciant cu fiul Romul, Brașov, d-na Mazzuchi cu d-șoara, A. Iulia, protopopul R. Furdui cu d-na Cămpeni, Dr. Teofil Dragoș, avocat Baia-mare și d-șoara Klein de Hessendorf, d-na vâd. Gavr. Dragoș Hideaga, protopopul Givulescu Radna, I. Petrovici, profesor cu d-na și fiul Virgil Brașov, protopopul Voicu Hamza cu d-na Lipova, V. E. Moldovan, publicist, Cluj Sebast. Olariu cu d-na Făget, C. Bucsan, Horia P. Petrescu, Dr. Proca cu d-na, Dr. Bologa cu d-na Sibiu, Dr. I. Popovici cu d-na Făget, Dr. Aurel Cosma Timișoara.

Dr. Liviu Ghlezan avocat din Mogoș cu d-na, Dr. Ioan Giurgiu candidat de avocat, Dr. Alexandru Pop medic în Bistrița cu d-na, d-na Ana Filip, Abrud, Dr. Ciuta avocat din Bistrița cu d-na Maria n. Butean de Șomcuta mare. G. Urdea, prim pretore, Arpașul inf., Dr. Dionisie Roman, avocat Mediaș, Dr. Alexandru Morariu avocat, Ibașfalău.

Romul Mircea, protopop Mediaș cu d-na, Dr. Tămaș avocat, Hida-Almașului Dr. Morariu, Cluj, cu doamna n. Anița Bohățal, protopopul I. Serb din Șomcuta mare, Teodor Medan, copmtabil la »Răureana« C. Monoștor cu d-na, Eug. Sâmpetretanu candidat de adv. Brașov.

Protopopul Gerasim Domide, Bistrița, d-na Flora Avram n. Petri, Maieru, d-ra Cornelia Petri, Năsăud, Dr. Aurel Nyilvan candidat de avocat, Sibiu, Gavril Oșan stud. în drept.

Profesorul Ilie Câmpeanu G-gyo St. Miclăuș cu d-șoarele Iulia și Silvia, M. Ittu, silvicultor cu d-na, Dr. Vescan avocat Teaca, Gr. Popescu preot, Suciul de jos, Al. Niculescu, preot cu d-na d-n Göde-Mesterhaza, G. Fuciu comdtabil, Cohalm, I. Bercan preot cu d-na, Mercheaș, N. Gherman preot, Roghia, G. Repede preot Homorod, I. Gărbacea, Zănești, G. Mircea inv. Lovnic.

Dl I. Tulbure v-notar cu d-na, Zlatna Elvira Comaniciu, G. Pop, notar din Părău cu d-na, I. Mănoiu preot în Bran cu două domnișoare.

Dr. Victor Poruțiu, avocat Cluj, d-na Carolina Pop, Morlaca, Andrei Cadar țăran fruntaș din Gödemesterháza, care s'a făcut membru pe viață la »Asociațiune« — cu soția, I. Dăscălescu stud. în teologie, București,

Dr. Eugen Bran avocat Teaca, Ioan Agărbiceanu preot Bucim-Șasa, Dionisie Șimon, din Sân-Georzul de câmpie cu d-na Simion Bozanciu, director de bancă în Biserica Albă cu d-na, Dr. Harșia avocat Reghin, V. Domșa, protopop Orăștie.

Florea Pernea cu d-na, Ștefan Median cu d-na, din Brașov.

Lazar Iernea, protopop Ciomocoș cu d-na Dr. G. Anca, mediu C. Monoștor.

Protopopul Sergiu Median, Sebeș cu fca, I. Vătășan, casierul »Asociațiunei« cu d-na, G. Vătășan profesor Brașov cu d-na, Florian Rusan, protopop, maiorul I. Segăiceanu, avocatul Dr. Străvoiu, Brașov, Dr. Bireescu, avocat, Panciova, I. Murăroiu, casierul »Albinei« din Brașov cu doamna.

Ilie Oană, notar Țințari cu d-na n. Viorica Magdu I. Boeriu, preot, Lechința, Irodion Neguț, Brașov cu d-na.

Dr. Nicolae Večerdea, dirigentul Albinei cu d-na, și d-șoara Petric, N. Bogdan profesor, cu d-na din Brașov, Galacteon Șagău protopop cu d-na și d-șoara Georgeta Sandor. Romul Verzea, preot, Satulung cu d-na Dr. Andrei Monda cu d-na și nepoata d-șoara Marioara Strâmbu, protopopul Artimon Blasianu, Obreja, Cornel Popa cleric Măhaciu G. Crețaru proprietar cu d-na, Vingard.

Inginerul I. F. Negruț, Blaj cu d-na, I. Bădișoiu Brașov cu d-na, Mitzi Kessler, Maria Constantin, Brașov, subl. N. Ioaneș, Brașov.

Andrei Vodă preot Ormeniș, Gavril Pop protopop Măhaciu. Atan. Gărduș învățător, G. Gergely preot Toarcia.

Aurel Muntean cleric. abs., Zaharie Muntean inv., Nic. Muntean econom, Zenovie Lene econom, toți din Merghindeal.

Ioan Vasvary paroch, Victor Vasvary capelan, Bărsăul de sus, N. Câmpeanu primar din ? (Târnavă-mare), C. Papuc, teolog. Turcheș.

I. Goron stud. jur. Cuzdrișoara, Voicu Nițescu, stud. jur. Săcele, Traian Stoica stud. jur., E. Stoica cleric abs. Veneția de jos, I. Negrea stud. jur. Pojorta, I. Banciu proprietar cu d-na, T. Dobos, N. Țintea Dr. I. Marcu, toți din Săliște.

Marcu Popesc, măcelar Hațeg, David Radeș, forestrier metropolitan cu d-na Valeria n. Alutan, Veza; Silviu Dragomir, telog Gurasadului, Victor Herman, teolog de Cernăuți

Dej, Costache Moldovan stud. jur., Stefan Jianu, teolog de Cernăuți. Alibunar, Pavel Roșca, teolog de Cernăuți, F. S. Petru.

Teofil Dragomir mare proprietar Lupoia, Romul Raca, preot, Bruțar cu d-na, Adam Leșnican, director de bancă, Dobra cu d-na și două domnișoare, V. Babi, contabil la »Bihoreana« cu d-na.

Protopoul Tului Roșescu Cluj cu d-na Dr. Lascu, candidat de avocat Oradea, I. Savu primar, N. Caciara, D. Elenes I. Vereș, V. Lucacia, M. Rocaciu, T. Elenes, P. Pop toți economi din S. Miclăușul Român (Bihor), în frunte cu preotul lor M. Hașăș.

V. Pop de Harșian, avocat cu d-na, Aurel Harșian, candidat de avocat Sibiu, N. Motoc stud. jur. Făgăraș, Simion Moldovan inv. pens. cu d-na, Beclean.

Dr. Parasca, medic Hațeg cu d-na și copii Leonel și Miriana, și cu d-na Maria Penciu. Victor Pop, contabil la »Hațegana«.

Gavriil Barbu inginer, Mociră, N. Barbu redactor la »Românul« Cleveland (America), Andrei Hossu, învățător, Bărsău, Simeon Zăhan, preot, Brețcu (M-Turda), I. Murășan, Kendi-Lona, V. B. Munteșcu, preot Solovăstru, N. Butelanc, preot Vidra de sus, d-na Maria Gomboș, Dion. Pop-Moldovan, preot în Brusturi.

Eliseu Mogă, preot Apahida cu d-șoara Leontina, Al. Pop de Cernestii.

Carl Schuster cu d-na, Iohann Rehner cu d-na, Iohann Riemer cu d-na, sași din Teaca.

D-na Aurora vād. Grigorița și d-șoara Iulia Ladu, Răstosnea, Dr. Mezin, avocat Timișoara cu d-na, N. David, director de bancă Bucium, Maria David, d-șoara Eugenia David, Bucium.

Adrian Oțoiu, teolog Cetea, Corn. Dăramuș, stud. med. (Graz), Cetea. I. Popescu, proprietar Toplița cu d-șoara Alexandrina, căpitanul M. Cioban, Arad, loc. Miculescu, Brașov, d-na R. Pațița, Dr. Rubin Pațița, adv. d-șoara Elena Pațița, A. Iulia.

Cornel Popovici, cu d-na Hațeg, d-na Boldeu, Turda, Tereza și Ida Pipoș, Sibiu, C. Colbazi cu d-na Spring, Emil Bologa, comerciant, Brașov.

Dr. A. Ceușan cu d-na și 2 domnișoare Reghin, Iuliu Roșescu funcționar la finanțe.

Vād. Elena Marinovici n. Munteanu, I. Butu cu d-na și d-șoara Aurelia, I. Bodeanu cu d-na, I. Fărcaș cu d-na Satulung, Sever de Barbu, contabil, Reghin cu d-na și d-șoara Aurora, Sidonia Munteanu, văduvă de subjud. Sibiu, G. Merce comerciant Benefalău, Alex. Birtolom, sub notar la judec. Hațeg.

R. Cristolovean inv. dirig. cu d-na, V. Bude, inv., V. Cârstocea, I. Nan, I. Vledea, And. Tret, economi; D. Armăsar, I. N. Munteanu, feciori. G. Ilie și doamna, d-șoara Marița și Aurel, G. Stăniloiu și doamna, precum și d-șoarele Elena și Maria toți din Reșinor, Petru Kurmes jun. Bran.

Studentii de gimnaziu din Brașov: G. Stoica, I. Iencea, G. Coman, Iul. Givulescu, N. Mandai, C. Tisu, I. Mandai, G. Petrișor, I. Pleșa, I. Biro, Victor Ciuta, Iz. Rauceanu, S. Borzea, D. Morariu, Vict. Rauceanu. I.

Evuțianu, N. Ilieș, G. Popovici, Sol. Sofonea Miron Noaghea, Ștef. Perian, Mircea Moicanu, G. Davidescu, I. Boeriu.

Trenul nostru special a sosit în gara de nord Duminecă seara la orele 11. Primire oficială nu s'a făcut. Un comitet s'a îngrijit, ca excursioniștii plasați pe la hoteluri, iar' grosul de peste 200 persoane au fost conduși de subofitieri la cazarma de geniu dela Cotroceni. Aici am dormit noaptea dintâi foarte bine, în pat curat și sală curată.

Luni, 24 Septembrie la orele 9, dl Iorga a ținut o conferință la institutul Pompilian, explicând tot ce ar fi mai vrednic de văzut la expoziție. Dl Iorga a avut bunăvoința a ține și Marți o conferință în același local. Foarte mulți dintre excursioniști au ascultat cu viu interes conferința.

Luni la orele 10 Regele și Regina au vizitat expoziția. Excursioniștii au aclamat părăchea regală. Eșind dintr'un pavilion, Regele a vorbit cu protopopul Domide și redactorul A. C. Domșa, întrebând pe cel dintâi de unde este, iar' pe al doilea l'a recunoscut dintr'o audiență anterioară. Mulți dintre noi, cu deosebire țăranii, au admirat ordinea perfectă și curtenia poliției din București care nu dedea ghionturi, nici nu împingea lumea s'au spăria cu baioneta, cum au văzut ei pe la dâșii pe acasă.

Toată ziua dintâi am petrecut-o vizitând diferite pavilioane. Este de văzut aci pentru săptămâni întregi. Frumuseța expoziției este neîntrecută. Seara am fost la »Arenele Romane«, unde s'a reprezentat »cucerirea Daciei« de către împăratul Traian. A fost o reprezentație induioșătoare, pentru care dl Davila, directorul Teatrului Național, care a pus în scenă aceste jocuri istorice, merită să fie felicitat.

Marți am continuat cu vizitarea expoziției, iar' seara unii s'au dus la »Arene« unde s'au reprezentat iarăși scene din »povestea neamului«, alții s'au dus la teatru unde s'a dat »Moș Ciocârlan« de către Reuniunea de cântări din Sibiu. Timpul a fost răcoros. Un vânt rece te pătrundea până la măduvă. Regele și Regina au vizitat diferitele pavilioane atât înainte cât și după amezi. Luni seara Regele a fost și la arene, iar' Marți seara a asistat la arene numai principele Carol, însoțit de guvernorul său și de directorul teatrului dl Davila.

O delegațiune de vr'o 15 domni și dame, membri ai »Asociațiunei«, sub conducerea dlui Andrei Bârșeanu, s'au prezentat Marți d. m. la orele 6 la dl comisar general Dr. C. I. Istrati felicitându-l pentru succesul splendid obținut cu Expoziția și mulțumindu-i pentru bunăvoința arătată față cu oaspeții ardeleni. Dl Dr. Istrati a răspuns într'un

căldurns discurs, relevând manifestatea de simpatie a Romei și a Franței față cu sorioara mai tinără.

Mercuri în 26 Septembrie a fost un timp ploios și vizitarea expoziției a fost din cauza vîntului rece și a ploaii mărunte aproape imposibilă. Mulți din excursioniști au făcut o călătorie până la Constanța. Din cei ce au rămas, un număr frumos s'a întrunit la Bragadiru, unde s'au rostit mai multe toasturi.

Școala economică de repetiție.

(Urmare.)

Cap. V.

Ordinea școlară.

§. 33.

Toți copiii, cari au împlinit 12 ani ai vieții, respective cari au sfârșit cursul instrucției de toate zilele din școala poporală elementară și nu-și continuă instrucția în alt institut de învățământ, nu frecventează nici o școală pentru învățării de industrie sau de comerț, sunt obligați a frecuenta școala economică de repetiție până la împlinirea anului 15 al vieții.

§. 34.

În comunele, unde nu este nici școală pentru elevii de industrie sau comerț învățării de industrie și de comerț în etatea obligativității pentru școala de repetiție sunt obligați a frecuenta școala economică de repetiție. Elevii școlii economice de repetiție nu plătesc nici taxă de înscriere, nici didactru, nici taxa de 30 fileri pentru fondul de penziune învățătoresc.

§. 35.

În școala economică de repetiție un învățător nu poate de regulă instrua deodată mai mulți de 60 școlari.

Referitor la frecventarea școlii economice de repetiție, precum și la manipularea și controlarea neglijențelor școlare, sunt de a să observa punctual cele cuprinse în §-ul 45 al cap. IV din Indrumarea pentru curatoratul școlii elementare de stat, respective în §-ul 69 al Indrumării edate pe sama scaunelor școlare.

§. 36.

Cursul școlii economice de repetiție ține 3 ani, și constă din 3 clase și eventual din o clasă pregătitoare. Clasa pregătitoare este a să organiza în cazul, când între obligații consemnați și înscriși la școala economică de repetiție să află cel puțin 30 astfel de elevi, cari nu posed atâta pregătire, respective nu pot scrie, cetti și calcula cu atâta înlesnire, ca să poată învăța cu succes obiectele de învățământ prescrise pentru prima clasă.

Conducătorii școlii pregrătitoare sunt totdeauna învățătorii ce propun

obiectele generale în școala economică de repetiție.

§. 37.

Timpul prelegerilor trebuie să țină conform §-ului 46 al Indrumării pentru curatorate — respective a §-ului 70 al Indrumării pentru scaunele școlare la sate cel puțin 8 luni — în genere însă atâta timp cât ține timpul prelegerilor în școala de toate zilele.

Anul școlastic la școala economică de repetiție cu învățător specialist deosebit trebuie să se înceapă cel mai târziu în 15 Septembrie și să țină neîntrerupt cel puțin până în 15 Iunie.

Afară de aceasta Învățătorul școlii economice de repetiție cu învățător specialist este obligat a arăta celor ce să se prezintă lucrările economice de vară anume: seceratul, căratul, treeratul, ogorâtul, manipularea magazinului de bucate, sau lucrările cele mai însămnate ale celorlalți rami economici în câte o oară pe săptămână acomodată spre acest scop.

Afară de acestea e obligat, pe cât posibil a deprinde pe școlarii mai mari ai școlii economice de repetiție ce să vor prezenta la lucrările zilnice de economie mai ușoare.

§. 38.

Pentru instrucția elevilor sunt de a să întrebuița pe săptămână în timpul iernii (dela 1 Noembrie până la 1 Aprilie) cel puțin câte 5 oare, și acolo unde peste tot conced înprejurările, pe cât posibil 7 oare, iar în celalte luni cel puțin 2 oare pe săptămână, și unde e posibil câte 3 oare.

În școala economică cu învățător specialist elevii să vor instrua neapărat separați după clase, așa că fiecare clasă să se propună numărul de oare săptămânal amintit mai sus.

În școala economică de repetiție cu învățător de specialitate deosebit unde să află aplicată și o învățătoare anume de economie, acolo băieții să vor instrua deosebit de fete și împărțiți în clase.

Afară de aceste oare săptămânale, în care au să se cuprindă și obiectele celelalte de învățământ, fiindcă conform §-ului 57 al legii de instrucție confesiunile sunt obligate a să îngriji de învățământul religios al elevilor școlii de repetiție, să va mai adăuga o oară, de regulă Dumineca, pentru instrucțiunea religioasă.

§. 39.

Atât oarele pentru instrucțiunea teoretică cât și cele pentru instrucțiunea practică trebuie să se țină ziua în decursul zilelor de lucru.

Băieții trebuie să se separeze totdeauna de fete la instrucțiunea practică.

§. 40.

În timpul instrucțiunii elevii, atât

băieții cât și fetele, sunt fără excepțiune obligați a săvârși pe locul de praxă lucrările indicate de învățător respective de învățătoare, s. e. săditul, săpatul, râtezatul, altoitul, gunoiul etc. Refuzarea îndeplinirii lucrărilor este a să privi ca neglijența neexcuzată ce trebuie pedepsită cu pedeapsa obicinuită în bani.

La lucrări mai grele, cari trec peste puterea corporală a elevilor, precum tăiatul lemnelor, rigolarea pământului, ducerea sacilor ș. a. elevii nu pot fi obligați.

§. 41.

Între lucrările practice ale școlii economice de repetiție sunt a să mai însira afară de lucrările economice strict luate — încât permit împrejurările locale — lucrări ce sunt a să săvârși în cursurile de instrucție pentru deprinderea manuală, împletirea corfelor, pregătirea de rechizite, învățarea lucrărilor de sculptură ș. a.

§. 42.

La școala economică de repetiție cu învățător nespecialist instrucțiunea teoretică și din obiectele generale să face în localitățile acelei școlii populare elementare din loc, în legătură cu care s'a organizat școala de repetiție.

La instrucțiunea în școala economică de repetiție organizată în legătură cu școala elementară de stat servesc salele de învățământ ale școlii elementare de stat.

Instrucțiunea practică totdeauna este de a să face pe terenul de praxă, cu excepțiunea cursurilor pentru dexteritatea mânei — anume altoirile de iarnă, lucrările la straturile calde ș. a. cari să pot face în sala de învățământ, respective în localitatea corespunzătoare.

§. 43.

Zilele de vacanță în decursul anului școlar le stabilește curatoratul care exercită inspecțiunea, respective scaunul școlar comunal, în senzul §-ului 47 al Indrumării pentru curatorate, respective §-ului 71 al Indrumării pentru scaunul școlar.

În școala economică de repetiție cu învățător anume de specialitate învățătorul specialist respective învățătoarii trebuie să dea lecțiuni zilnic în decursul anului școlar, ceea-ce este necesar, pentru-ca să se poată arăta toate lucrările economice obveniende.

§. 44.

Limba instrucțiunii în școala economică de repetiție este de regulă limba maghiară. La școala economică de repetiție în legătură cu școala elementară de stat, cum și la aceea care beneficiază de ajutor de stat, sau cu post învățătoresc plătit de stat limba instrucțiunii este totdeauna exclusiv limba maghiară. La celelalte școlii economice

de repetiție în urma rugării autorității ce susține școala ministrul cultelor și instrucțiunii publice poate concede ca limbă de instrucțiune folosirea acelei limbi, care servește ca limbă de instrucțiune la școala elementară populară, cu care este în legătură școala economică de repetiție. Dar' și în acest caz învățământul practic are să se facă în limba maghiară, mai departe vorbirea și scrierea maghiară sunt de a să propune peste numărul de oare săptămânale ce s'au stabilit în §-ul 38 în fiecare curs de învățământ deosebit în câte două oare pe săptămână.

§. 45.

La sfârșitul fiecărui an școlastic să țină examen final în școala economică de repetiție în prezența curatoratului școlar, respective a scaunului școlar, anume în acel timp, că conform §-ului, 37 anul școlastic să se țină până la timpul stabilit.

Referitor la ordinea examenelor finale ale școlii economice de repetiție dau directiva §-ul 90 al Indrumării pentru curatorate, respective §-ul 119 al Indrumării pentru scaunul școlar comunal.

Referitor la aceste exeamene să vor observa următoarele:

a) Dacă numărul elevilor din școala economică de repetiție trece peste 90, cu fiecare curs este de a să țină examen separat.

b) În școala economică de repetiție cu învățător specialist deosebit este a să țină inomis examen final separat cu fiecare curs de învățământ.

c) În școala economică de repetiție în care funcționează o învățătoare anume pentru economie, tetele sunt a să examina separat de băieți.

d) Timpul examenelor finale este a să face cunoscut prin modalitatea de publicațiune obicînită la casa comunală și în comună, și la acele sunt a să invita părinții în acelaș mod. Proprietarii de pământ, oficialii economici cu locuința în comună și reprezentanța comunală sunt de a să invita și deosebit la examenul final.

e) În legătură cu examenul final învățătorul specialist trebuie să aranjeze din timp în timp (la 4—5 ani) în școala economică de repetiție câte o expozițiune de produse mai mică din produsele teritorului de praxă, ca locuitorii văzând și în felul acesta rezultatele economice, să li-se potenteze încrederea față de institut.

La o astfel de expozițiune vor trebui primite și produsele economilor din comună cari vor expune, dar' acele să vor aranja separat.

În genere unde elevii au confecționat și oarecari lucruri manuale, pro-

ductele lor să vor expune spre privire publică la examenul final.

Din o parte a acestor produse — încât materialul din cari s'au făcut nu a fost al elevilor — să va spori colecțiunea de modele a școlii.

f) Dacă lângă școala economică cu învățător specialist deosebit, sau în legătură cu aceea să țină și vreun curs pentru lucru de mână femeesc de industria de casă, din lucrurile gătite în aceste cursuri de învățământ să va aranja la sfârșitul fiecărui an școlar o expozițiune în localitățile școlii.

Aceste expozițiuni să vor aranja astfel, că din lucrările de asemenea natură ale elevilor din cursul II și III confecționate în anul precedent să se expună unele lucruri lângă cele din anul curent pentru-ca să se poată face comparațiune.

Mai departe va trebui să se stăruie după posibilitate, că în locul primăria comunală, după aceea confesiunile conform necesităților din comună să distribue unele premii, ascultând și opiniunea curatoratului respective a scaunului școlar și a învățătorului de specialitate, elevilor cari vor presta cele mai bune și mai alese lucruri.

E de dorit, că din economiile școlii, respective din venitul teritorului de praxă și institutul să distribue premii în fiecare an; emulațiunea nobilă ce să va desvolta pentru câștigarea acestor premii va produce legătura cea mai strânsă și mai intimă între generațiunea ce să află în școală și între școală.

Expozițiunea școlară o poate vedea oricine gratuit.

Expozițiunea să poate deschide numai după sfârșirea examenelor finale, dar' în ziua sfârșirii examenelor.

g) Fiecare examen final al școlii economice de repetiție constă din două părți, anume din partea teoretică și practică. Examenul teoretic îmbrățișează obiectele generale și partea teoretică a cunoștințelor economice, cel practic însă, care este de a să țină încât e posibil pe teritorul de praxă, să extinde asupra dexterității practice și asupra demonstrațiunii cunoștințelor referitor la partea practică a chestiunilor.

h) La examen să vor expune spre privire publică matricula școlară, ziarele de evidență și lucrările scripturistice ale elevilor.

În cărticica pentru calcuri numai în acel caz să va putea induce absolutul final al cursului III al școlii economice de repetiție, dacă elevul a sfârșit toți trei anii de învățământ în școala economică de repetiție.

(Va urma).

Vizitarea expoziției din București.

Expoziția națională 1906. Spre comemorarea celor 40 de ani de domnie a M. S. Regelui Carol I. și a 25 de ani dela proclamarea României ca regat, date cari coincid cu aniversarea a 1800 ani dela intrarea lui Traian în Dacia, s'a organizat în București o expoziție națională. Locul ales a fost Dealul Filaretului, de care să leagă și oarecari amintiri istorice.

Comisarul general însărcinat cu organizarea expozițiunii este Dr. C. I. Istrati; arhitecți: Berendei, Burcuș, Ștefănescu Victor, Popescu și Buchner. Acestora să datoarească planurile celor mai multe pavilioane, mai ales din cele oficiale.

Intrarea. La sfârșitul străzii 11 Iunie să ridică o poartă monumentală, care servă de intrare principală în expoziție. În partea de sus a porții sunt săpate cuvintele: *40 ani de Domnie glorioasă* și datele memorabile: *1866, 1906 și 1906.* (Vezi ilustrația de pe pagina I-ă.)

De-o parte și de alta sunt ghișetele pentru cumpărarea biletelor de intrare.

În fața porții o piațetă semi-rotundă servă de loc de staționare a trăsurilor, tramwayelor, automobilelor. În mijlocul piațetei într'un boschet cu multă eleganță și bogat alcătuit să ridică un reflector electric.

În expoziție. Intrând în expoziție avem în fața ochilor un parc de o frumusețe și bogăție uimitoare. La dreapta puțin depărtat e *Comisariatul general* unde să pot lua ori ce informațiuni. În afară de alea principală, mai sunt 2: una la dreapta și alta la stânga.

Pavilionul Adevărului. Un ziar intitulat *„Adevărul la Expoziție“* să tipărește cu o mașină rotativă în fața publicului. Pavilionul e lucrat după planurile dlui arhitect Ștefănescu și executat de dnii arhitecți frații Cerkez.

Trecem lângă pavilionul **Regiei monopolurilor Statului** și ne oprim la **Pavilionul agriculturii**, care ne dă o oglindă fidelă de dezvoltarea celei mai însemnate bogății a țării.

Cele 32 de județe expun modele din tot ce să cultivă; apoi pepinierile Ministerului de Domenii. Școala centrală de agricultură expune toate progusele școlii; stațiunea agronomică și stațiunea zootehnică în două pavilioane la intrare.

În special să pot vedea: Intrarea principală între doi stâlpi frumoși de ovăs, orz și cu grâu în paie și spice, dau un aspect admirabil. În stânga sunt expuse: sericultura, vermi de mătăsă, cele mai mari gogoși rassa Bagdat, alni, brianro, producțiune de țară. În dreapta, animale domestice, un mo-

del de cocină p ntru porci; tablouri de rassă pentru cai, cărlan anglo arab, rassă de cai și iepe cu mânzi. Nutrețuri, paie și fân melassat; foarfeci pentru tunderea oilor și litere p ntru însemnare cu vâpsea, probe de lână de Constanța.

Săminte, compoziție de luțernă, bobușor, sfeclă de nutreț, compoziție pentru livezi: solium italicum; mazărice, trifoiu, exparcătă cojită, mohor.

În secția ministeriului agriculturii, comerțului și domeniilor să vede un tablou cum să prinde un cal din herghelie și alte felurite tablouri cu soiuri de oi.

Sunt expuse aci diferite semințe de porumb românesc, grâu săcară, orz, ovăs, meiu, trifoiu, mac, soia, fasole, porumb cincantin, dinte de cal, porumb roșu, pignoletto, ovăs uriaș, in, meiu alb și roșu românesc, floarea soarelui, mazăre (Victoria uriașă), rapiță, bob și a.

În natural, pentru fuior, proprietatea princip. Știrlei, de toată frumuseța.

Într'un dulap de sticlă separat sunt expuse diferite conzerve: mazăre verde în boambe, chiveciu, paradise întregi, ciuperci, pateu de prepeliță, de ficat, etc.

La alt loc vedem vițe de vie altoite după diferite sisteme în pepinaria Petrești-Focșani. Nutrețuri diferite, îngrășăminte chimice, cartofi de 50 de soiuri, cultivați la școala de agronomie Roman.

Cărți agronomice: Jurnalul societății agricole pe diferiți ani; din trecutul și prezentul agriculturii de Radian, 1906. Câmpul și altele, tractat de grădinărit de D. Dadarlat.

Pavilionul industriei e ridicat în fața pavilionului agriculturii și cuprinde toate ramurile mai însemnate ale industriei naționale. Aci e de remarcă: Colecția de broderii din Oltenia, cusăturile școlii »Elena Doamna«, diferite costume țărănești, școala profesională a Madoanei »Dudu« din Craiova, institutul »Sfânta Maria« și alte diferite școli profesionale.

Pavilionul regal. E opera arhitecților Petculescu și Schindl. Ocupă o suprafață de 1825 m. p. și are două aripi: în stânga geniul civil, iar la dreapta geniul militar. Din centru în spre aripi să comunică prin portice de un mare efect arhitectonic. Sus în salonul central e instalată o expoziție de obiecte a A. S. R. Principesa Maria.

În apropierea pavilionului regal să află o reproducere exactă după **Casa dela Poradin** cartierul M. S. Regelui în războiul pentru independență.

(Va urma).

Îmbrățișarea meseriilor și a negoțului.

Conferență cetită la 14/29 Iulie a. c. în adunarea despărț. X. Brad, ținută în Halmagiu.

(Urmare și fine).

Dar' să trecem la altă ordine de idei. Să ne întrebăm ce ar fi de făcut, pentru-ca măestrile și comerțul să iee la noi un avânt mai mare? Și oamenii nostri să poată ținea concurență față de străini, atât în ce privește soliditatea, fineța, cât și în ce privește prețul mărfii.

Astăzi măestrile sunt libere, iar trebuințele la poporul nostru sunt atât de multe, încât zeci de ani vor mai trece până vom avea măestrii și comercianți de ajuns. Pe lângă fabricile străne o mulțime de măestri străini trăesc de pe spatele noastre și din punga noastră, pentru-ca în schimb să ne inzulte. Astăzi a trecut timpul aprobărilor și compilărilor (niște legi blăstămate pentru Români), când Românul era luat cu puterea dela școală și pus la bivoli domnești ca să-i pască, când nu putea să învețe măestrii. Azi a trecut timpul, când »țehurile« străine nu primeau învățacei români, ca să învețe măestrii. Au trecut timpurile, când Românului nu-i era iertat a-și pune sticlă la fereastră și când nu-i era iertat a purta cisme și vestminte de boltă. Azi e deplină libertatea și ori cine poate îmbrățișa ori-ce măestrie și să poată aplica la negoț. Libertatea e deplină numai să ne știm folosi de ea spre binele nostru.

Publicul consument, care să susțină pe măestrii și comercianții nostri, avem. E însuși poporul nostru. Câți jidovi cu bolțile lor pe satele noastre nu trăesc domnește dela poporul nostru?

Nouă ne lipsește organizarea — un sistem anumit, după care să lucrăm pentru-ca măestrile și comerțul să se poată lăți cât mai mult și încă nu numai la orașe, ci și la sate. În special satele vor trebui să ne dea un contingent cu mult mai mare de măestri, după-cum ne dă astăzi.

A sosit timpul, ca și din țărani nostri cu stare și din inteligență să-și aplice pruncii la măestrie și comerț, căci numai așa ne putem forma o clasă de mijloc bine pregătită și gata a lupta cu concurența străină. Nimănui să nu-i fie rușine a-și da pruncul la măestrie ori comerț, fiindcă azi industria și comerțul sunt arteriile de viață ale unui popor.

Lozinca noastră să ne fie: »La lucru!« Să promovăm din toate puterile măestrile și comerțul în sinul poporului nostru. În ce mod însă? Iată la ce trebuie să dăm un răspuns nu numai practic dar' și executabil.

1. Despărțămintele Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român,

sunt chemate primă loco ca să lucreze pentru răspândirea măestrilor și negoțului. Oamenii din fruntea despărțemintelor cu dor de muncă — cu ocazia adunărilor generale din comună în comună, prin înființarea de agenturi, prin prelegeri cât mai dese în sinul poporului, prin punerea de premii să lumineze poporul și să-i arete marele folos al măestrilor și comerțului.

2. Despărțămintele Asociațiunii trebuie să se pună în legătură strânsă cu preoții și învățătorii comunelor, cari cunosc deaproape referințele fiecărei familii și cari în decursul anului, în urma contactului zilnic cu poporul ar putea să recomande comitetului despărțemintelor pe elevii cari ar voi să se aplice la măestrie și comerț. De câteori nu întâlnim la orașe oameni de ai nostri din popor, întrebându-te: unde să-și bage pruncul la uu măestru? Când va și țaranu că preotul ori învățătorul satului anume este încredințat cu afacerea aceasta, la dânsul va alerga și nu-și va face spese în deșert colindând ziua pe la orașe.

Despărțămintele Asociațiunii trebuie să iee asupra-le plasarea — așezarea — elevilor la măestrie și comerț, căci nu e tot una a aplica pe un elev la ori-ce măestru! Băeții aplicați la comerț ori măestrie trebuie să fie supraveghiați nu numai asupra progresului ce-l fac în meseria lor, ci și asupra creșterii ce li-să dă din punct de vedere național. Căci dacă luăm măsuri, ca să ne creștem buni meserieși, apoi trebuie să luăm toate măsurile de lipsă, ca acești meserieși să rămână Români, sub ori-ce împrejurări.

Câți din băeții nostri aplicați pe la meserieși de alt neam nu s'au înstrăinat cu totul de noi, fie prin creșterea anume dată, fie prin căsătorii străine, așa încât îi este rușine a să numi român.

Atari lucruri azi nu mai e permis să se întâmple.

3. Despărțământul eventual agenturile din comune vor lua dispoziții, ca: unde sunt mai mulți elevi români la măestrie — pe lângă instrucțiunea de școala industrială să li-se catihiseze în fiecare Duminecă și sărbătoare și să cerceteze biserica, ca astfel meserieșii nostri să fie crescuți și ca fii credincioși ai bisericii. Elevii aplicați la măestrie să fie ajutați — la procurarea cărților de lipsă, la solvirea taxelor școlare, cei săraci să fie provăzuți chiar și cu vestminte. Spre a să putea îndeplini aceste — despărțemintele — din venitele lor modeste statutare vor avea să ajute pe elevii dela măestrie și comerț, iar' pe cei mai diligenți să-i recomande pentru obținerea de ajutoare din fundațiunile ce avem; eventual să se creeze isvoară nouă din venite, anume pentru meserieși, spre a să perfecționa în măestria lor în patrie și în străinătate.

Onorați cetitori!
Lățiți foaia aceasta între cunoscuții D-Voastră!

4. Despărțămintele vor lua dispoziții ca în centrul despărțământului să se înființeze reuniuni pentru sprijinirea învățăcelilor și măestrilor. Să luăm exemplu: reuniunile de meserieși din Sibiiu, Cluj, Brașov, Blaj, Săliște și alte multe.

5. Despărțămintele Ass. să se pună în legătură cu băncile noastre, cari până azi nu au dat nici o atențiune măestrilor noștri, și respective reuniunilor înființate. Să luăm exemplu dela Sași. »Sparcassa« din Sibiiu, dă feluri și feluri de împrumuturi meserieșilor, sub cele mai ușoare condițiuni, ba în unele cazuri nici nu mai reclamă împrumuturile date, ci pretinde numai ca măestrul împrumutat să facă anumite depuneri la bancă tot în favorul său. În fiecare an băncile noastre ar putea destina ceva din venitele lor — în favorul meseriașilor ori reuniunilor de meseriași.

6. Un alt factor însemnat pentru promovarea măestriilor și negoțului la români trebuie să fie preotul. Acesta prin predicile sale, prin legătura ce are cu fiecare familie trebuie să lucreze direct pentru îmbrățișarea lor. — Să nu uite nici un preot sfântul nume ce i s-a dat de »părinte sufletesc al poporului« — Iar' părinte sufletesc nu poate fi altul decât acela, care să îngrijește ca dintre poporeni săi, cât mai mulți să îmbrățișeze comerțul și măestriile.

7. Un rol principal poate avea și trebuie să aibă pe viitor învățătorul dela sate întru lățirea măestrilor între țărani. Sub mâna lui sunt pruncii țaranului dela 6—12 ani, eventual până la 15 ani. În decursul anului, și cu finea examenelor învățătorul și-ar putea compune o listă despre pruncii ce ar fi de aplicat la negoț și la măestrii și apoi în bună înțelegere cu preotul să întrevină la părinți, să-i lumineze, iar despre rezultat să facă arătare la cei din fruntea despărțământelor. Astfel s'ar produce un interes mai viu în sânul poporului.

Și acum să venim la factorul din urmă, care-i ochemat a da avânt silințelor pusă fie de preot, învățător, de despărțăminte — ori reuniuni, să venim la însași societatea noastră românească, la toți cari au trebuința de împlinit dela comercianți și măestri.

8. Societatea română — începând dele opincă până la cel mai înalt dignitar bisericesc, are sfânta datorință a sprigini în locul I. pe măestrii și comercianții români, și numai în locul II-lea a să adresa la străini.

Pentru-ce să băgăm bunul nostru câștigat cu multă sudoare în punga străinului, cu care de multeori nici nu ne putem înțelegere, și care poate numai, pășind afară peste pragul ușii, ne mai și inzultă. Cu cât vom sprijini mai mult pe măestrii și comercianții noștri, cu atât și ei vor putea să ne dea lucrul

mai bun, mai ieftin și la timp. Departe dela noi cugetul de a boicota pe străini, trebuie sa facem și noi, ce fac și altele popoară! Cum își ajută societatea străină clasa ei de mijloc? Câți dintre străini să adresează la măestri și comercianții noștri? Foarte puțini. Să facem și noi, numai ceea ce fac străinii, și nimic mai mult.

Căutați și vedeți prin prăvăliile jidane câți învățăceli, și câte calfe străine puteți vedea! Nici unul. Astfel au monopolizat jidovii comerțul. Cercetați numai în câte sate românești, jidanii cu bolțițele române duc un trai liniștit. Au nu s'ar putea ca în locul acestor bolțițe, ori vizavi de ele să înflorească bolțițele românești?! Să voim numai și vom putea.

E timpul suprem să cunoaștem câtă putere de viață dă unei națiuni — clasa de mijloc. Și chiar de aceea îmbrățișarea și răspândirea clasei de mijloc să și-o pună la inimă fiecare român. Frumoase exemple, bărbați mari ne arată, ce trebuie să facem. Marele »Andronic« ș'a testat întreagă averea sa de zeci de mii pentru meseriași. Un »Nicolau Cristea« fost asesor konz., a lucrat o viață întregă pentru ridicarea meserieșului român — în centrul Săsimii. »Un Tordășan« tot în Sibiiu — zi și noaptea neîncetat, de ani ani de zile, lucră tot pentru ridicarea meserieșului român. Și câți bărbați vrednici în alte centre românești, nu și-au pus de diviză: ridicarea clasei românești de mijloc.

Ba în timpul mai proaspăt marele nostru metropolit »Ioan« primește cu drag a fi patronul reuniunii sodalilor români din Sibiiu, și prin aceasta cu tonul de adevărat părinte ne zice tuturor: »Să ne ridicăm și să ne prețuim clasa de mijloc«. Jos deci cu ori-ce prejudeții!!

Brad, în August 1906.

Ioan German,
catechet inv.

Agricultura ungară.

Agricultura este cel mai de seamă izvor al bogăției Ungariei. De aceea guvernul, viguros secundat de sute de societăți de agricultură, își dă cele mai mari silințe pentru a-i dezvolta, îndrepta și moderniza producțiunea.

Budgetul ministrului ungar de agricultură pe anul 1906 prevede 55 milioane coroane pentru cheltueli menite să grăbească progresul în toate ramurile cultivei pământului. Acest minister întreține mai bine de douăzeci instituțiuni științifice chemate a utiliza toate rezultatele studiilor înalte și un foarte mare număr de școli superioare și primare pentru popularizarea cunoștințelor teoretice și practice în stare de a mări și im-

bunătăți producțiunea, de a ușura vinderea produselor și de a în uraja industriile ce să leagă de agricultură. O pildă: stațiunea de încercări de semințe face mai bine de 60.000 încercări pe an în vederea selecțiunii raționale a semințelor. Spațiul ne lipsește pentru a mai cita și altele, din foarte număroasele pilde, ce am putea da.

Să trecem deci la expunerea rezultatelor.

Diferitele culturi rurale ocupă în Ungaria o suprafață de 30,792.868 hectari. Intinderea pământurilor necultivate (rîuri, lacuri, mlaștini, drumuri, căi ferate, pământuri sterpe) nu este de cât de 1,840.752 hectari. Ea a descrescut mult în urma regulării cursurilor apelor și a secărei mlaștinilor. Aceste lucrări au pus la adăpostul inundațiilor dela 1867 încoace milioane de hectare.

Suprafața cultivată a Ungariei cuprinde:

	Suprafața în hectare	în raport cu total o/o
Câmpii	12,510.974	43.88
Grădini, livezi, zarzavaturi	430.934	1.40
Fânațe	3,309.854	10.75
Vii	263.966	0.86
Pășuni	4,205.844	13.66
Păduri	8,987.244	29.18
Stufării	84.052	0.27
Total	30,792.868	100.—

Rezultă din această tabelă că câmpiile acoperă 43.88% din suprafața cultivată. La șes această parte să ridică la 70%, pe terenurile accidentate ea este de 40—50%; în regiunile muntoase ale Nordului, Vestului și Sud-Vestului ea scade la 30%.

De vre-o cincizeci de ani suprafața pământurilor arabile a crescut mai ales în marile șesuri (Alföld) unde au fost destelinate întinse pășuni.

Acum 30 ani pământurile de odihnă acopereau încă 20% din solul arabil; acum nu mai acoperă de cât 10.73%.

Suprafața pământurilor de odihnă variază mult în raport cu a celor lucrate, în diferitele regiuni. La șes e minimă: 1% în comitatul Torontal, 2% în comitatul Arad și Cenad. În regiunile muntoase ie mai însemnată și atinge până la 50% (în comit. Csik).

Producțiunea mijlocie de hectar crește mereu, mai ales la șesuri, mulțumită alegerei semânței și sistemelor de cultură din ce în ce mai perfecționate.

Dela regularea cursurilor apelor pagubele pricinuite de revărsări scad văzând cu ochii. În anumite regiuni pagubele pricinuite de grindină, secetă sau bolile plantelor, sunt încă însemnate, dar' raportate la totalitatea recoltelor, nu sunt grave; chiar în 1901, un an foarte dezastruos, intemperiiile n'au distrus în totul de cât recolta de pe 200.000 hectare

Statistica cea mai recentă a producțiunei agricole ungare arată:

	Suprafața în hectare	în raport cu total o/o
Cereale	7,228.295	59.93
Legume	45.404	0.38
Plante cu tubercule, porumb	3,489.907	28.93
Plante comerciale	164.419	1.36
Plante furagere (nutrețuri)	1,042.240	8.64
Produsele grădinilor și livezilor	91.450	0.76
Total	12,061.724	100.—

Mai bine din jumătate din pământurile lucrate este afectată cerealelor, printre cari

grâul ocupă primul loc. Suprafața cultivată cu grâu crește mereu, deși nu atât de repede ca în trecut.

Cultura plantelor cu tubercule, cu porumb și cu nutrețuri (plante furagere) este mereu în creștere. Intinderea constatată a fânștelor arată tendința de a îmboldi creșterea vitelor, ceea-ce e conform cu spiritul care predomină în agricultura europeană.

Cerealele constituie bogăția principală a Ungariei: Suprafața lor întrece pe aceea a tuturor celorlalte culturi și valoarea recoltei lor întrece pe aceea a tuturor celorlalte produse ale solului.

Printre cerealele grâul e cel mai însemnat în ce privește cantitatea, iar în ce privește calitatea să bucură de o reputație universală, — mai ales cel din comitatele Timiș, Torontal, Borșod, Heveș, Nograd, Solnoc, Ciongrad și Baci-Bodrog. El singur absoarbe jumătate din șesuri. La Nord, de exemplu în comitatele Sepeș, Lipto și Arva el nu trece peste 1% din recolta cerealelor; în regiunea șesurilor însă cultura sa ocupă 27 până la 28% din câmpii.

Recolta anuală de grâu a atins în mijlociu 46 milioane hectolitri în perioada 1880 până la 1890 și 51 milioane hectolitri (3—4 milioane hectare) în perioada 1890—1900.

Producțiunea mijlocie de hectar e de 16 hectolitri (12.7 chintale metrice). Ea variază între 3.6 și 20 hectolitri, după diferitele regiuni. Greutatea sa mijlocie este de 78 până la 79 kgr., dar atinge une-ori și 80 până la 82 kgr. de hectolitrul. Ea crește mereu, mulțumită alegerii raționale a sămânței. De câți-va ani guvernul și comițiile agricole împărtășesc cultivatorilor sămânță de soi produsă pe domeniile statului sau de producători însărcinați de comițiile agricole ca să cultive sămânță.

Calității superioare a grâului unguresc, făina ungară dărește reputația sa fără de seamăn. Grâul acesta să potrivește admirabil pentru măcinatul perfecționat, căci conține mult gluten, amidon și diastază, ceea-ce asigură făinei ungurești reputația ce să știe că are și înlesnește vânzarea ei chiar în țările cari ridică înalte bariere vamele pentru a-i închide drumul.

Cea mai mare parte a grâului ungar să consumă în țară. Rămâne însă pentru export ca la opt milioane chintale metrice pe an. Valoarea produselor exportate trece de 250 milioane de cor. pe an.

Printre consumatorii străini ai grâului și făinei Ungariei, Austria ocupă primul rang. Germania a importat 40.000, Elveția 20.000, Italia 30.000 chintale metrice de grâu. Făina ungară are un mare client în Anglia, care importă 500.000 chintale metrice; urmează apoi Germania cu 170.000; Franța cu 100 mii; Brazilia cu 100.000 chintale metrice etc.

Marile mori ale Ungariei sunt admirabil utilizate și merg în fruntea industriei mărării din lumea întreagă. Morile din Budapesta produc mai multă făină de cât oricare alt centru industrial mai mare din Europa sau America. Mineapolis este unicul oraș care rivalizează cu capitala ungară. Ca-

pacitatea de producțiune a celor 10 mori din Budapesta să ridică la 28.000 chintale metrice de grâu în 24 ore, adică la 10.5 milioane chintale metrice de grâu pe an. Producțiunea anuală normală atinge 7—8 milioane chintale metrice de făină de grâu și 1.5—2.0 milioane chintale metrice de țărăță, numai la Budapesta unde morile consumă un milion chintale metrice de cărbuni și materiale, necesitând o cheltuială anuală de 3—4 milioane coroane. Utilagiul morilor din Budapesta e de o așa perfecțiune tehnică, în cât producțiunea enormă sus menționată nu cere de cât 3000 de lucrători.

În provincie sunt de asemenea mori foarte mari. Numărul tuturor morilor mari și mici, trece de 16.000. (Va urma).

Pedepsele școlare.

Fiind vorba de o cestiune primordială pentru cei-ce să ocupă cu cultivarea tinerelor mlădițe, voiu da unele amănunte despre modul cum are să se facă aplicarea pedepselor în școala populară.

Interesul ce să manifestă la toate popoarele față de copii și educarea acestora ocupă loc de frunte între curentele, culturale de cari este străbătută viața actuală a societății omenești. Cestiunea educării copiilor este o cestiune vitală și una din cele mai însemnate, însemnată mai cu seamă pentru urmările ei binefăcătoare asupra vieții morale a omeniei.

Dela o rezolvare rațională a acestei probleme va depinde atât fericirea copilului, cât și a societății în mijlocul căreia va fi pus să promoveze interesele culturale umanitare.

Să consultăm pedagogia, știința căreia în materie îi compete prima atențiune. Uuul din cele mai ponderoase principii ale ei, dela aplicarea căruia atârână foarte mult educațiunea sănătoasă și bogată în rezultate, este conșiderarea scrupuloasă a naturii celui educat. Ori și ce mijloace, pe cari le va folosi educațiunea, nu vor putea să aibă efectul dorit când ele vor sta în directă opoziție cu individualitatea celui educat. Ear' de altă parte chiar și mijlocul educativ de o valoare mai inferioară va produce efect numai când va merge mână în mână cu natura individuală a aceluia pe care vrem să'l educăm.

Studiată fiind odată individualitatea elevului, vom afla că unii dela fire sunt mai tari, alții mai moi, unii fricoși, alții mai puțin fricoși, unii sprinteni, alții mai greoi în îndeplinirea diferitelor lucrări. Ori-cât s'ar trudi educatorul cu regularea funcționării minții elevului, nu totdeauna va ajunge la rezultatul dorit, căci elevul încă din cruda copilărie manifestă o fire sălbatică, și

este închinat mai mult la îndeplinirea răului, de cât a binelui, luând adeseori direcțiuni contrare voinței educatorului.

Pentru a l'împedeca de a eși din calea cea dreaptă, este admis, ca în școala populară să fie supus elevul anumitor pedepse și restricțiuni. Dela modul cum să face aplicarea diferitelor pedepse corporale atârână în mare măsură succesul ori nesuccesul instruirii în învățământul popular.

Coborându-mă acum dela generalități la specialități, voiu lăsa să urmeze unele amănunte despre modul cum ar fi să se facă pedepsirea elevului.

În decursul instrucțiunii observându-să la oare-care neatențiune, sau alt lucru nepermis, întâiasidată este necesar al fixa, ținându-i privirea încordată și impunându-i-să prin această teamă și respect. Dacă aceasta nu va duce la rezultat, urmează admoniarea (dojenirea) elevului, dar' aceasta să nu degenereze în batjocură s'au în cuvinte de hulă.

Ear' când e vorba de pedepsirea copilului pentru neglijență în studiu, o „înfruntare“ făcută cu chibzuință, în cele mai multe cazuri duce mai curând la rezultat de cât folosirea altor mijloace. S'a constatat, că o purcedere nenaturală din partea educatorului — intimidază pe elev, și mai curând ori mai târziu îl face revitent.

Când nici acest mijloc nu ar folosi, atunci să înfruntă copilul în fața părinților, nepărtinindu-să din partea acestora, căci în caz contrar totul e zădărnicit.

Este lucru prea firesc, că voința elevului nu o putem îndrepta totdeauna în direcțiunea spre care tindem, precum putem să dăm unei bucăți de ghips ori-ce formă voim; dar' diferitele mijloace ce ne stau la îndemână sunt a să folosi.

Luând acum în vedere și disciplina, un pedagog a zis: »Bătăi multe, — disciplină rea; bătăi mai puține, — disciplină mai bună; bătăi de tot puține, — disciplina cea mai bună!« Bătaia prea multă nici odată să nu fie mijloc de disciplinare. Învățătorul care recurge des la bătaie, este sau prea lenș sau prea slab.

De asemenea este cunoscută ca pedeapsă, închiderea elevului, când nu și împlinește datorința față de școală. Nu i' vorbă, își va fi având și aceasta părțica sa cea bună, dar' pedeapsa aceasta mai mult este de incunjurat de cât de preferit, din motivul, că închizându-să copilul mai de multe-ori, să dedă cu închisoarea, suportându-o cu cea mai mare ușurință.

În fine ar resta să mai amintesc una, căreia i-să poate da întâietate tuturor celor până aci amintite, avându-și în sine eficacitatea sa, și anume: opi-

rea sau restrângerea libertății copilului dela diferitele jocuri în timpul liber al instrucțiunii, fiind aceasta pentru el o pedeapsă grea de suportat, care și face totodată și muștrare de cuget.

Nu să poate nega însă, că școala să va erăta impotentă în fața puterii influențatoare a familiei, și nesprijinită de aceasta nu va putea să dea societății o generațiune model în caracter, cu ambițiune de a face binele și a evita răul, o generațiune înzestrată cu calități eminente.

S'ar mai putea enumăra aci încă și alte modalități cu privire la aplicarea pedepselor în școala populară, dar' deocamdată mă mărginesc numai la cele susamintite, pe cari am ținut necesar a le accentua în coloanele acestui prețuit ziar, cetit de o însemnată parte din învățătorii noștri, de interes fiind pentru toți aceia în a căror mână este pusă educațiunea micilor copilași.

N. Hamsea.

Copii și birturile.

Un inspector de școale M. Maison a publicat deunăzi experiențe foarte triste făcute în comunele rurale din Ungaria. Arată pericolul cel mare ce și-a sămănat grăuntele veninos în sinul poporului: alcoolismul. Cu groază și cutremur a observat roadele acestui grăunte, care a început să incolțască în pământul cel mai fraged, cel mai curat merit să dea regenerare neamurilor din această țară: în tinerime.

S'a încuibat elchoolismul și în tinerime. Aproape nu există comună în care să nu să fi »ridicat« și copiii la aceea »maturitate« de a putea cerceta crășmele. Copiii frageți, umezi încă după urechi, abia de 10—15 ani stau în rând cu bătrânii la masa mirositoare a spirt din puticile jidanilor, să simnt mândri, să simnt ființe mai superioare, să simnt »oameni«, când pot să-și tragă pălăria pe o ureche și cu țigarea în gură, cu graiu poruncitor, să ceară jidanului rânjitor cel dintâiu »deți«. Și câtă putere de om, câtă încredere în vrednicia sa nu simte fiecare atunci, când în fața bătrânilor sau a părinților poate face acte de »vitejie« bețivă. Prin astfel de acte își câștigă dreptul de a intra în ceata flăcăilor. Alcoolul înlocuește astăzi lovitură de cavalier a evului mediu. Iar' părinții să simnt fericiți, ochii le străluce de bucurie, când își văd copiii porniți pe aceasta cale a »distingerii« în vrednicie din bună vreme. Nici unii nu să cugetă însă la grozava primejdie ce-i amenință, că în picăturile acelea de bucurie de o clipă două zace otravă, care le duce neamul la prăpastia peirii.

Să vede că lumina veacului acestuia a adus cu sine și această nouă

școală. Căci ce sunt birturile? Școala imoralității, școala ruinei trupești și sufletești.

În această școală învață copiii abecedariul murdăriei sufletești. Această școală le arată în colori vii pornirile pătimașe, isbucnirile animalice ale flăcăilor, sbeguirile fetelor, curtenirile grosolane, iar' consumația alcoolului le amestește capul și în acest delir fantastic le sună ca o muzică plăcută la urechi injurăturile »grave«, frazele gâdiltoare, cântecele pornografe și glumele cu înțelesuri ascunse.

Iar' copilul învață cartea aceasta foarte ușor. În timp scurt de tot el iese desăvârșit din această școală. La a doua treia ocazie îl auzi și pe el injurând și înfrățindu-se cu pornirile învățate. Un astfel de copil în conștiința »demnității« sale de »om« își trage pălăria pe ureche, salutul îi este rece și însoțit de priviri obraznice, numai cinstește pe nime în sat, căci el este domnul cel mai mare, iubirea de părinți și frați să prefacă în pulbere și fum și de pe fața copilului sau a copilei acesteia pierd smalțul gingășiei și al nevinovăției.

Nu-i mirare deci, că de cele mai multeori învățătorul în școala de repetiție cu copiii și copile de 14—15 ani, dacă peste tot acestia o mai cercetează, stă în tață cu mame. Pornirile animalice sub influința alcoolului fac din om animal în vârsta cea mai candidă. Această vină tragică face apoi catastrofa neînălăturabilă, care duce familii întregi și pe încetul întreg poporul la ruină totală.

Iar' dacă aruncăm o privire asupra poporului nostru românesc cu groază trebuie să constatăm, că Românul cercetează această școală a satanei într'o măsură mai mare ca poate toate celelalte neamuri din această țară. Sunt comune, bă ținuturi întregi unde în zilele de sărbători și Dumineci pelegrinează familia întregă la birt, unde părinții însiși înferbântați de alcool silesc pe copiii frageți mici de 6—7 ani să »guste« din liboveala otrăvitoare. Faptul acesta e un rău care menință cu zdruclinarea neamul întreg.

Și oare unde este de a să căuta pricina acestui rău fără păreche? S'a tot bătut toaca și doba zeci de ani îndeosebi preoților să predice și să predice ca să stărpească patima beției. E adevărat, că o parte mică a preoților o face aceasta, cea mai mare însă nici barem această datorie a cuvântării nu și-o împlinește cu ani de zile.

Dar' în stavilirea și sugrumarea acestui rău, singur cuvântul preoțimii rostit de mai multeori cu simplu fariseism nu poate face nici măcar un pas spre bine. Când statul desleagă frânele graniței alcoolismului și dă mână liberă desfrâului satanei, care atacă partea cea

mai gingașă a organismului societății omenesti: copiii, atunci zadarnic este cuvântul cel neprihănit. Apa trece pietrele rămân.

Înzadar vin aproape an de an dela ministru ordine fără vlagă, cari apelează la comitate, la municipii etc. ca să creze societăți și alte așezăminte pentru combaterea beției. Zadarnic aprobă statute peste statute, că patima e mai mare decât paragraful cel impus de bunăvoie. Doar e clasic cazul dela congresul anti-alcoolistilor ținut în Pesta mai anul trecut unde s'au consumat câteva sute de sticle de șampanie și vin, și zeci de butoaie cu bere.

În punctul acesta numai o singură cale există. Zădărnicia ordinelor minișteriale de zeci de ani e evidentă peste măsură. Cuiul trebuie deci lovit în cap. Până-ce statul nu va regula posibilitatea consumației de alcool tăind poporului puțința de a-l consuma în zilele libere până atunci decadința își va va urma calea primejdiei.

Statul pe calea legiurii nu a ordinelor, să pună zăvor pe vânzarea alcoolului în acele zile, când poporul vrând nevrând să pripășește la adăpostul sticlelor de beutură, prin restricțiuni impuse birturilor să silească poporul ca să se mărginească numai la strictul necesar. E drept, că din aceasta ar rezulta o pagubă mărișoară în bilanțul venitelor statului, în schimb însă statul ar câștiga generații sănătoase, brațe vânjoase și suflete curate și neprihănite, cari de sigur ar face ca celelalte rubrici din bilanț să se ridice conziderabil și atunci țara ar fi într'adevăr bogată, iar' poarele ei mulțumite și fericite. (T. R.)

Medicină în contra beției.

În Svedia și Norvegia beția obișnuită să pedepsește cu închisoare. Îndată ce este închis, vinovatul nu capătă altă mâncare dimineața și sara, de cât o pâne și vin sau rachiu după-cum cel arestat bea vin sau rachiu. Dar' pânea nu i-să dă decât într'un blid plin cu vin sau rachiu, în care a stat muiată o oară. În prima zi bețivul mănăcă cu plăcere pânea a doua zi îi pare mai puțin plăcută. Puțin după aceea o primește cu adevărat desgust. În genere în 8 sau 10 zile aceasta îi produce așa gregță încât unii nici într'un chip nu voesc să mănânce aceea mâncare care li-să dă fără milă. După-ce să săvârșește aceasta cură, bețivul — afară de rare excepțiuni — este cu totul vindecat. Mulți renunță cu desăvârșire la vin, al cărui miros chiar le produce un disgust nemărginit. Cât ar fi de bine să se introducă și la noi o astfel de lege!

Expoziție de copii

arangiata de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu“.

1. In scopul promovării stărilor igienice și a îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației, »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu«, va aranja Duminecă, la 14 Octombrie n. 1906, în comuna Apoldul-român o expoziție de copii împreună cu distribuire de premii în bani.

2. Expoziția să va ținea în ziua amintită începând dela 11 ore înainte de amiază și până la 2 ore d. a., când va urma premiarea. Expoziția să va ținea în salele școlii populare.

3. La expoziție de data aceasta să primesc numai copiii locuitorilor din Apoloul-român.

4. Primirea copiilor în expoziție să face prin comitetul aranjator local, care va publica de cu vreme dispozițiunile luate. Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

5. Expozanții (mamele și îngrijitoarele) sunt îndatorați a purta înșiși grije de copii expuși.

6. Să vor distribui 44 premii, în valoare de 204 cor., dăruite parte de particulari parte de Reuniune (fondul expozițiilor). Premiile să distribuiesc în libele de depuneri ale »Cassei de păstrare din Săliște« însoțite de câte o »Casetă de economizare (cruțare)«, și anume:

Grupa I. Copii.

a) dela vârsta de 6—12 luni: 2 premii de câte 9 coroane.

2 premii de câte 6 coroane.

4 premii de câte 3 coroane.

b) dela 1—2 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

c) dela 2—4 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

d) dela 4—6 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

2 premii de câte 3 coroane.

Grupa II. Copile.

a) dela vârsta de 6—12 luni: 2 premii de câte 9 coroane.

2 premii de câte 6 coroane.

4 premii de câte 3 coroane.

b) dela 1—2 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

c) dela 2—4 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

3 premii de câte 3 coroane.

d) dela 4—6 ani: 2 premii de câte 6 coroane.

2 premii de câte 3 coroane.

Pe lângă premii în bani să va împărți și câte o broșură cu conținut igienic.

Premierea.

In scopul premierii să instituie juriul constând din peste 30 domni și doamne.

Impărțirea premiilor să face în mod sărbătoresc la ora 2 d. a. ținându-se mai întâiu în prezența jurului, a comitetului aranjator, a expozanților și publicului întrunit conferența:

a) medicului Dr. Ilie Iancu, despre tuberculoză și despre lucrările de făcut prin comune în cauze sanitate și

b) a profesorului Vasile Stan, despre »Sufletul copilului«.

Dispoziții de premiare.

Scopul expoziției este mai ales a promova stările igienice și a lucra la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației. Drept aceea să va lua în socotină nu atât intenția vădită de a străluci cu copii anume gătiți ca exemple de paradă, ci mui ales hărnicia și priceperea dovedită la ținerea în curățenie a copiilor și a locuințelor, a îmbrăcăminteii, la priceperea dovedită la alimentație și celelalte, cari condiționează puterea vitală a generațiilor viitoare.

Copiii cu înfățișare inteligentă și vioi, cei sănătoși și fără defecte trupești, cei bine hrăniți și ținuti în curățenie, cei cu bunăcuviință, nefricoși și prietenoși, copiii orfani și din familii mai scăpătate cum și cei din familii cu copii mai numeroși, între condițiuni egale, vor fi preferiți.

Dacă cutare grupă nu cuprinde copii vrednici de premiat, premiile să pot destina pentru altă grupă mai bogată. Premiile, cari nu s'ar împărți, revin Reuniunii.

Acelaș expozant nu poate dobândi în aceeaș grupă decât un singur premiu. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate.

Știri de tot felul.

Congresul național bisericesc.

Supremul for legislativ și administrativ a bis. noastre gr.-or. ortodoxă e convocat pe 1/14 Octombrie 1906 în ședința ordinară de cătră I. P. S. Domn Arhiepiscop și Metropoli, Ioan Mețian, în Sibiu.

Adunarea din Timișoara.

După cum am anunțat la timpul său, Dumineca trecută s'a ținut în Timișoara adunarea țaranilor români din statul ungar pentru a pune la cale întemeierea unei tovărășii generale spre a valoriza produsele muncii țaranilor și meseria-

șilor, mijlocindu-le vânzarea cu excluderea agenților, ajutându-i în caz de lipsă cu avansuri pe bucate etc. A fost de față mai multe sute de țărani din jurul Timișoarei și meseriași. Proiectul de statut cetit și explicat de dl V. Osvadă, s'a primit și comitetul executiv s'a ales în persoanele dlor V Osvadă, director de bancă, Hunedoara, Ghenadie Bogolvici, paroch Budapesta, Ioan Crăciunel, oficiant superior la postă Budapesta, Dimitrie Birăuțiu, red. »Pop. Rom.« Budapesta, Dr. Aurel Ciupe, adv. Lugoj, Ureș Pătean, econom Nădlac. Petru Stoica, dir. de bancă Satul-nou, Iuliu Vuia, ivățător dir. Bănat-Comloș, Nicolae Gruită, măiestru cojocar Budapesta.

Viță de vie oltoită. Cei-ce doresc a-și procura viță de vie oltoită dela stat au să-și înainteze cererile inspectorului reg. cercual de vierit din Murăș-Oșorheiu până în 31 Octombrie. Prețul este cât să poate de moderat, 1000 bucăți de prima calitate cu 100 cor., iar' 1000 bucăți de calitatea a doua 40 cor.

In Caransebeș, unde să va înființa noua tipografie »Minerva«, s'a așezat acum și un compactor român, Vas. Dămian. Bine a făcut — și Românii bine fac spriginindul. Ai noștri la ai noștri!

Căsătoria civilă. Despre introducerea căsătorii civile în Spania, cetim, că Alfonso regele Spaniei, nu vrea să sancționeze legea pentru căsătoria civilă, ce a fost votată din parte corpurilor legiuitoare.

Regi mici, regine mari. E interesant faptul că în zilele noastre aproape în toate statele Europei sunt reginele mai mari în statură decât domnitorii. Țarul Rusiei abia ajunge măsura mijlocie, țarevna e cu un cap mai mare. Victor Emanuel și nou însuratul Alfonso abia ajung reginelor lor până la umere. Carol al Portugaliei e scurt și gros. Împărateasa Germaniei e voinică, dar împărăteasa tot e mai mare decât el, iar' regele Carol al României încă poate fi numărat în șirul acestora.

Ceea-ce e gustos la luat, este cu mult mai folositor orgaoizmului, decât bucata grețoasă precum diferilele medicamente. *Emulsiunea lui Scott*, acest preparat e bun, ușor de mistuit pe care și copii cu deosebit neșău îl poftesc. Să poate căpăta în toate farmaciile.

Câți bani să dau pe leacuri?

După datele statistice în țara ungară sunt 1622 apoteci (farmacii) cu drept de publicitate, cari vând pe an

leacuri în preț de 48,660 000 cor. Sotind dară numărul locuitorilor la 16 milioane, să vine pe fie câte suflet 3 coroane pe an pentru leacuri. Dar' apoi câți oameni mai sunt, cu deosebire pe statele noastre, cari să lecuiesc cu leacuri prescrise de lelea Floare, ori Todorosie și numai când își văd sfârșitul cu ochii ajung pe la doctor și apotecă.

*

Sinuciderile în Newyork. Foile americane constată cu mâhnire, că în lunile din urmă în Newyork și-au făcut moartea un mare număr de oameni, așa că să pare că sinuciderile au devenit o adevărată manie. Astfel în August și-au curmat viața în acest oraș 484 de oameni. Cei mai mulți s'au sinucis din cauza sărăciei, neavând cu ce trăi, dar' sunt și unele cazuri ciudate, nebunatic. Așa spre pildă un domn s'a sinucis, temându-să că să va prea îngrășa. O femeie și-a curmat firul vieții de năcaz, că a întârziat dela tren. Unul iarăș s'a pușcat, ca să nu ajungă să cărunțească și un altul, un politician s'a sinucis, fiindcă ținând o vorbire în sfatul țării, (senat) a fost luat în ris.

*

Abecedar nou pentru anul prim de școală de Dr. Ioan Stroa protopresbiter, fost profesor la seminariul »Andreian«, Dumitru Lăpădat, director școlar și Iuliu Crișan, iuvățător în Săliște. Să poate procura la autori și la »Tip. Arhidiecezană«, Sibiu.

Sfaturi.

Vindecarea vitelor de gură și de unghii.

Să toarnă puțină apă caldă, cam peste 3 linguri de salicil pus într'o oală de pământ. După-ce s'a topit să amestecă cu apă caldută încât întreaga soluțiune să fie 4½ litri. Cu apă de aceasta să spală unghiile și gura vitelor bolnave, de trei ori pe zi.

Unghiile după fiecare spălare, trebuiesc presărate cu pulbere de salicil, de care e bine a să arunca puțin și prin grajd, pe jos, unde de altcum să cere a să ținea cea mai mare curățenie, pentru-că germenii de boală să află în deajuns și în gunoiul vitelor bolnave. În apa de băut a vitelor încă trebuiesc amestecate 2 linguri de salicil, topit mai întâiu în apă caldă.

FELURIMI

Lemnul în fabricația hârtiei.

Hârtia a ajuns astăzi foarte răspândită. Dela invenția tiparului ea a dovenit una din cele mai puternice pârghii ale progresului, a răspândirii ideilor și faptelor. Intrebuintarea ei este de tot minutul și cu drept cuvânt s'a zis, că cea

mai bună măsură a civilizației unei țări este hârtia și săpunul.

Războaiele să fac întâi în minți prin ajutorul hârtiei; prin scris și apoi cu tunul. Câte rele și cât bine n'a făcut hârtia!

Gândul omului fixat pe suprafața ei cu ajutorul mașinilor tipografice străbate într'un timp neînsemnat lumea dela un capăt la altul, trece prin nenumărate capete umane, unde încolțește, răsar de multe ori mai frumos și mai puternic, să așterne din nou pe o foaie de hârtie și-și reîncepe nesfârșitul ei drum. Ea chiamă la viață pe oameni, le sădește în creier germenul vieții, inteligenței; pe spinarea ei ideile măresc biruința și chiamă pe oameni la pace, îi învață cum să trăească mai bine, cum să iubească unul pe altul. Hârtia, acest obiect de lux odinioară, la îndemâna bogățiilor numai, a trecut — prin efortul costului de producțiune — până și în coliba cea mai umilă. Ea permite de acum înainte celui mai neînsemnat muritor, să aștearnă pe dânsa gândul lui; ea îl duce tot atât de departe și de bine ca și pe al bogatului. Hârtia a devenit farul lumii: aprinsă de inteligență ea este azi de o așa de imensă necesitate încât să poate spune — fără exagerațiune — că fără ea lumea actuală n'ar putea exista. Dacă această trebuință a omnirii este atât de mare, să vedem cam cu ce mijloace omul și-o procură, care este costul, ce influență are ea asupra naturei. Privind calculele făcute de statistică, trebuie în adevăr să ne îngrozim de sacrificiile ce le cere producțiunea hârtiei.

În loc de a fi făcută, — spune Flammarion, — din fire, cârpe, din substanțe textile durabile, hârtia este fabricată din arbori pe cari oamenii îi taie pentru a asigura tiragiul zilnic a 30.000 ziare, din cari unele să tipăresc în milioane de exemplare și pe acel al 2000 volume, căci editorii publică în lume, în mijlociu 200 volume, pe zi. Dacă cărțile ar mai fi tipărite pe o hârtie respectabilă!

Aceste 30.000 ziare, consumă după socotelile făcute aproape 1000 tone (un milion de kgr.) de pastă de lemn pe zi, tocmai 350.000 tone pe an.

Cărțile de asemenea consumă o enormă cantitate de hârtie, care face obiectul unui vast comerț. Hârtia de ambalagiu, de cataloguri, reclame, etc., unite cu cele de mai sus, ating cifre spaimântătoare.

Numai în Europa să tae pentru acest scop 350 milioane metri cubici de lemn.

Această fabricațiune trebuie alimentată în fiecare zi cu această cantitate fantastică. Arborii să tae și pădurile să distrug. Dar' un arbore nu crește din nou într'un an, nici în zece. Consuma-

țiunea întrece cu mult producțiunea. Este un pericol imens și nu este ușor de a prevedea toate pericolele fizice și climaterice ce ar rezulta din aceste despăduriri.

Nr. 817—1906.

Concurs.

În confermitate cu dispozițiunile normativului general pentru administrarea fondurilor și fundațiilor »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« și a diecezei Nr. 166 din ședința dela 14 și 15 August a. c. să publică concurs pentru »premiul Andreiu Murășiann« de 300 cor.

La concurs să va admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în decursul anilor 1905 și 1906, fie ea din sfera literaturii frumoase s'au artistice, fie o colecțiune de literatură populară.

Concurenții vor avea să înainteze până la 31 Decembrie n. a. c. la biroul »Asociațiunii« în Sibiu cinci exemplare ale lucrării lor. Decernerea premiului să va face în ședința plenară a secțiunilor științifice-literare, iar' premiarea însăș în adunarea generală a »Asociației« din anul viitor.

Sibiu, în 1 Septembrie 1906.

Prezidiul Asociațiunii:

Ioșif Sterea Șuluțu m. p.

Dum. 19-a după Ros., gl. 2 sft. 8

Dum	1 Ap. Anania	14 Calist
Luni	2 M. Ciprean	15 Teresia
Marti	3 M. Dionisie	16 Gal
Merc.	4 P. Irotei	17 Heovig
Joi	5 M. Haritina	18 Luca
Vineri	6 Ap. Toma	19 Ferdinand
Sâmb.	7 M. Sergie	20 Vendelin

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

E foarte cu greu

dar' în fine nu este cu neputință a prepara un așa mijloc de întărire asupra constituției copiilor, cum este Emulziunea lui Scott pregătită din oleiu de știucă medicinal prin adaugere de hipofosfiți de var și natriu, pentru-că Emulziunea lui Scott ajungând în organismul fraged, produce puterea, ce eschide conturbațiunea ce să provoacă prin desvoltarea, repede a copiilor. Emulziunea are un gust bun, e ușor la mistuit, e preparat curat, în cât nu provoacă conturbațiuni. O emulziune astfel pregătită, naturală și e mult mai bună, decât oleinul de ficat de știucă comun.

Pescarul cu o știucă mare pe spate e semnul de garanță pentru veritabila Emulziunea lui Scott.

Cu provocare la această foaie și trimițând înainte 75 fil. în marce postale să trimitt ranco sticle de probă dela:

Dr. BUDAI EMIL, „Stadtpotheke“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34/50

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fileri.

(594) Să capătă în toate farmaciile.

CUMPĂRAȚI!

Biblioteca »Bunul Econom«

Din această bibliotecă se pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile«.
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor«.
3. »Sămânța plantelor agricole și sământatul lor«.
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor«.
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală«.
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a ale îmbunătăți«.
7. »Agricultura generală. Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de măruntit pământul«.
8. »Ingrășemintele. Irigațiunile (udarea sământului)«.
- 9—10. »Prăsirea păsărilor de casă (gălițe hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbii)«.
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara orzul, ovėsul, meiul, hirișca, cucuruzul (porumbul)«.
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânepa, rapița fasolea, linte, mazerea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari cornute și bivolorilor«.

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele au ase adresa la administrațiunea »Bunului econom« Orăștie, Szászváros.

Sunt potrivite pentru prelegerile publice populare și pentru toți agronomii și proprietarii de pământ.

Tipografia „MINERVA“ în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Tipografia „MINERVA“

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acuratețe și cu prețuri ieftine. Totodată să ingrijește ca acelea să fie estetic lucrate, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
„BUNUL ECONOM“
revistă ptu agricultură
industrie și comerț.

Comandele
din afară să
efectuesc repede!

Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulari ———
Bil. de vizită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

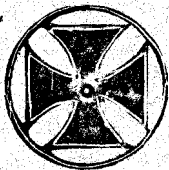
Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune

rării, că acest aparat

(191) de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-

vindecă boale vechi

de ani. 126—

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, anzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența pinsomnie, epilezia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatată zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoarece »Ciasul-Volta« atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apretiat și cercetat. Deja efinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul strada Kálman.

CINE SUFERE de RHEUMA, ISCHIAS și PODAGRA să cumpere o sticlă de Podagra-Fluid

(695) alui Dr. FLESCHE, 1—36

care vindecă cu siguranță podagra, rheuma, dureri de mâni, picioare și spate, precum și slăbiciuni de mâni, picioare și umflături.

Efectul să observă în timp scurt.

Să află de vânzare în farmacia »Coroana maghiară« alui Dr. E. M. FLESCHE în Györ, Strada Baros nr. 24.

O sticlă cu un conținut de 1½ decilitru costă 2 cor. Sticle familiare (pentru folosire îndelungată) 5 cor. — Comanda de 3 sticle mici sau 2 familiare să expedieze franco.